Anul IV. Nr. 23. Cluj, Duminecă 4 August 1920. 2 Lei exemplarul.

Chemarea Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:
Pe un an.....Lei 180·—
Pe un jumătate an.....Lei 100.—
Autorităţi şi instituţiuni.....Lei 500·—
In streinătate dublu.

ANUNŢURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA ADMINISTRAŢIA ZIARULUI CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19

REDACŢIA: Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-68
ADMINISTRAŢIA: Cluj, Strada Regina Maria Nr. 19. — Telefon: 10-86

Forţa ocultă dela ministere.

Prima fază a guvernării partidului naţional-ţărănesc s'a terminat. In urma situaţiunei economico-financiare dezastruoase pe care guvernul Maniu a moştenit-o, fără beneficiul de inventar, dela decedatele guvernări averescano-liberale, în activitatea de până acum a guvernului, preocupările de ordin economic au predominat cele de morală publică. Poporul român, maltratat şi spoliat de guverne odioase, aşteaptă însă cu nerăbdare, ca să se facă dreptate, ca toţi aceia cari prin abuzurile, ilegalităţile şi hoţiile lor, în calitate de reprezentanţi ai puterii de stat, au compromis, în timpul cel mai critic al consolidării naţionale, ideia de stat român, să-şi ia răsplata meritată. Intreaga opinie publică sănătoasă aici vede adevărata „piatră de încercare" a noului regim democrat.

In afară de aceasta înfrigurată aşteptare în vederea aplicării sancţiunilor represive faţă de politicianii şi funcţionarii păcătoşi şi uriţi, mai este şi un alt motiv, pentru care guvernul Maniu va trebui să satisfacă dorinţa arzătoare a poporului, însetoşat după evanghelia dreptăţii în viaţa publică. Parlamentul a votat o mulţime de legi cardinale, care sunt chemate să schimbe din temelie organizarea statului şi a serviciilor publice. O, valoare a acestor legi rezidă în aplicarea lor. Organele de aplicare sunt funcţionarii. Aceştia, mai ales cei din vârful ierarhiei, directorii generali, trebue să cunoască nu numai textele legilor şi regulamentelor, dar şi spiritul şi raţiunea acestora, care să-i călăuzească în aplicarea lor. Miniştrii chiar, în urma contactului zilnic, se influenţează în mod fatal de aceşti funcţionari în subordine.

Experienţa de 9 luni de până acum a dovedit-o pe deplin şi credinţa este generală, că directorii generali din ministere formează o adevărată „forţă ocultă", pusă în slujba partidului oligarhic, ce se numeşte liberal, care prin legea Statutului funcţionarilor publici a reuşit să le asigure acestora astfel de privilegii, încât pot nu numai să saboteze opera legislativă a noului parlament, dar mai ales să ridiculizeze şi să anihileze orice sforţare de a asana moravurile publice.

Prin Statutul funcţionarilor publici, care a acordat stabilitate tuturor funcţionarilor, aflaţi în serviciu de 5 ani, toată clientela politică a partidului liberal s'a întronat definitiv în serviciile publice. Iar pentru viitor, toate numirile şi definitivările au fost atribuite comisiei de numiri şi avansări, compusă din directori generali, liberalizaţi până în măduvă şi politicianişti de cea mai rea speţă.

Dar acolo, unde această forţă ocultă, organizată prin lege, mai efectiv se poate opune oricărei tendinţe de deparazitare şi de însănătoşire a administraţiei publice, sunt comisiile de disciplină dela ministere. Aşa cum aceste comisii sunt compuse, judecând ca prima şi ultima instanţă, fără drept de apel în contencios, dând avize obligatorii pentru ministru, sunt adevărate cetăţi inexpugnabile ale partidului liberal. Oricât de severă ar fi ancheta ordonată de ministrul de resort, oricât de evidente ar fi probele de culpabilitate, comisia de directori generali, completată prin un consilier dela Curtea de Apel din Bucureşti, liberal sadea şi acesta, le ignorează şi scoate basma curată şi pe cel mai vinovat funcţionar, dacă acesta are legături pulitice cu patronii comisiei. Nici între membrii unei bande de hoţi nu există solidaritate mai exemplară, ca între această clientelă politică şi patronii ei. Astfel asistăm neputincioşi, cum această forţă ocultă a directorilor generali dispreţueşte guvernul, parlamentul şi opreşte pornirea sănătoasă a unui popor de a se lecui de cea mai groaznică rană ce îi mâncă trupul.

Evident această ruşine şi slăbiciune nu se poate tolera mai departe. Trebue să se afle modalitatea, ca această bandă să fie împrăştiată fără urmă. Capii forţei oculte pe cari toată lumea îi recunoaşte în directorii generali Simionescu, Ghiţescu, Tacu şi Opran, trebue alungaţi din înaltele demnităţi, de unde sfidează un neam întreg ce vrea să renască.

SABIN MUREŞAN.

Centralizarea împotriva democraţiei.

Proiectul pentru noua reformă administrativă a fost votat cu unanimitate atât la Cameră cât şi la Senat. S'au pus astfel bazele nouei orânduiri administrative a ţării în mod mai realist şi mai conform cu nevoile multiple ale poporului nostru. Fără să discutăm mai viu şi mai minuţios asupra celor două principii cari pot sta la temelia oricărei administraţii — centralizarea *şi* descentralizarea — *e de notorietate generală, dezastrul pricinuit în viaţa de Stat a tuturor ţărilor de un sistem* centralist, *care prin însuşi faptul că e centalist, a devenit pretutindeni oligarhic şi abuziv. Tâlhăresc şi distrugător.*

Centalizarea *aşa cum a fost înţeleasă şi aplicată la noi a ruinat tot avântul spre mai bine al cetăţenilor ţării, toată truda şi setea de muncă, când fiecare bine ştia că* munca *sa nu e plătită efectiv şi că tot acel* „plus de valoare" *cum îi zice Karl Marx, intră în beneficiul prin nimic justificat al guvernanţilor, recrutaţi din rândurile oligarhiei centraliste.*

Sistemul centralist a însemnat la noi o legalizată şi sacrosantă bandă de tâlhari, de trântori şi de pederaşti politici cari au confundat permanent averea Statului cu averea lor personală, săcătuind criminal vlaga şi energiile ţării.

Aşa s'a născut zi cu zi — acel imens şi grozav deficit de 17 millarde *(17 mii de milioane) pe care l'a desvelit cu documente şi cifre, dl prim-ministru Iuliu Maniu în magistralul discurs ţinut cu ocazia retragerii liberalilor din Parlament.*

Sub egida centralismului s'au săvârşit toate banditismele şi tâlhăriile, toate crimele şi porcăriile cari au îndoliat şi au contaminat ca o perversă prostituţie ultima decadă politică de după Unire.

Decada 1918 1928 care a excelat, în sensul peiorativ al cuvântului, prin faimoasa rapandulă Tancred, cioclul sicrielor botezate „avioane Fokker", prin celebrul zeu al pământurilor şi al reformei agrare Constantinescu-Porcu, prin bandele organizate ale trimeştilor Cândeşti cari au furat imensele terenuri cu petrol şi prin toate nenumăratele şi imaginabilele hoţii, întreagă decada aceasta dintre 1918—1928 a pulsat sub egida centralismului *a cărui singulară justificare pare a fi fost de a proteja banditismele şi tâlhăriile.*

Puterea şi conducerea statului era în mâna unei clase suspuse şi menţinute acolo prin nu se ştie ce joc al hazardului şi-al împrejurărilor.

Principiul suveranităţii naţionale exercitată prin delegaţiune — aşa cum trebuie înţeleasă DEMOCRAŢIA MODERNĂ, *principiul stăpânirii poporului prin aleşii săi, a fost maltratat în alegeri electorale tâlhăreşti — executate tocmai cu ajutorul criminal al administraţiei* centraliste.

Aşa că partidul liberal şi averescan cari s'au lăudat de atâtea ori cu democraţia lor — n'au dreptul de a vorbi despre democraţie *şi mai ales în* numele democraţiei.

Căci democraţia exclude prin concepţie centralismul administrativ *şi* viceversa.

Aş vrea să fiu limpede. Centralismul acaparează toată puterea de a camanda a unei naţiuni — în mâinile câtorva uzurpatori ai acestei puteri. Astfel covârşitoarea majoritate a naţiei rămâne fără nici un drept de suveranitate. Iar aceasta înseamnă că nu există democraţie; *stăpânirea poporului*

Cred că e clar. Democraţia nu poate propăşi real şi energetic decât într'un sistem administrator descentralizator, care să dea impuls unei vieţi mai intense şi ultimului cătun românesc — printr'o orânduire de quasi autonomie locală.

Prin conducerea colectivităţii aşa cum vrea ea. Adecă prin reprezentanţii săi liber aleşi. Tocmai ceeace se realizează în structura democraţiei moderne. Deci între democraţie şi descentralizare e cea mai strânsă frăţietate în vederea aceluiaş obiectiv comun: binele general. Binele întregului popor. Centralizarea, s'a dovedit, e împotriva oricărui principiu democratic.

Bazil Gruia.

Scotus Viator.

Acesta este numele „ascuns" al unui distins fiu al imperiului britanic şi a nobilei rase engleze, al unui luminat profesor universitar, care se mândreşte cu numele de Seton Watson.

Cu modestia caracteristică oamenilor mari s'a ascuns timp îndelungat după numele poetic de englez călător (Scotus Viator), pentruca nici calitatea de profesor universitar, nici uriaşa-i personalitate să nu-l împiedice în observarea obiectivă a evenimentelor ce-l interesau şi în exprimarea în scris al părerilor sale limpezi rezultând din cele observate.

Azi mai mult ca oricând ar putea fi cel mai mândru om, căci punctul de vedere al D-sale formulat în timpul studiilor, s'a concretizat într'o realitate de o putere de convingere covârşitoare: România mărită, Jugoslavia şi celalalt stat nou: Cehoslovacia, imaginate cu câte-va decenii mai nainte de Scotus Viator, azi când servesc cămin ocrotitor naţiunilor, care şi-au dat pentru ele sângele şi viaţa, statele aceste noui preamăresc şi mintea luminatului învăţat şi mare prieten al nostru dl Scotus Viator *preamăresc lupta unui om inspirat din cea mai înaltă şi curată atmosferă umanitară.*

In timpul subjugărei noastre, pe vremea când asuprirea noastră nu cunoştea hotare, profesorul universitar Seton Watson, *nu putea sta liniştit la vatra lui, bineştiind că ce mare nedreptate socială şi naţională se petrece pe malurile Dunărei cu câte-va popoare cum nu poate sta liniştit nici azi, fără a reveni mereu între noi, făcându-se părtaş ale bucuriilor şi greutăţilor noastre.*

Părintele bun, pe care modestia-i majestoasă îl reţine de a se erija sus şi tare drept un tată creator al ţărilor noui dunărene, cine între noi cu bucuria părintelui, care-şi revede copilul, avâd în ochi câte o lacrimă de bucurie

Prezenţa marelui savant englez între noi o considerăm de o mare cinste, iar sfaturile d-sale înţelepte, drept percepte pe care trebuie să le gravăm adânc şi cu litere de aur pe lespezile programului nostru de activitate, pe lespezile de îndrumare a tânărului stat naţional care e România noastră: a lui d. Seton Watson şi a tuturor Românilor.

a. t. m.

© BCUCluj

Dl dr. Coriolan Suciu, prof. din Blaj, despre Matroana dela Bădăcini.

In vila cufundată în liniștea și singurătatea frumosului parc din Dealul Țarinei, dintre Bădăcini și Șimleu, s'a stins încet, asemenea unei candele din care se sfârșește oleiul, venerabila matronă Clara Maniu, *n. Coroianu, mama Președintelui de Consiliu.*

In preajma măreților serbări de aniversare dela Alba-Iulia, din 20 Maiu a. c. ilustra Doamnă se îmbolnăvise, astfel încât Primul ministru fu nevoit să-și întrerupă drumul spre București și să se îndrepte spre patul de suferințe al mamei sale, dela Bădăcin.

De atunci începând, „Bunicuța" n'a mai părăsit camera. Cei 85 de ani apăsau din greu asupra restului zilelor câte i-au mai fost hărăzită de soartă.

Și astăzi s'au închis pe veci ochii vii și albaștri ai aceleia, care a avut fericirea, de a-și vedea pe unul dintre fii săi în cel mai înalt post de conducere din această țară, după ce a trăit cu el alăturea sbuciumul și frământările unui deceniu de lupte gingatice.

După văduva fostului președinte al partidului național român din Ardeal, Dr. Ioan Rațiu, mutată la cele vecinice în toamna anului trecut, ne părăsește și Clara Maniu, un alt strălucit model de matroană romană.

Fică a vicariului Sălajului, Demetriu Coroianu, Clara Maniu a crescut în casa unui înalt preot român unit, stăpân pe o frumoasă cultură intelectuală și străbătut de o înflăcărată dragoste de neam.

In casa părintească din Șimleul-Silvaniei, locul de convenire al intelectualilor români din întreg cuprinsul Sălajului, a cunoscut d-șoara Clorița Coroianu, pe cei mai de seamă tineri români, cari se ridicase pela universitatea din Pesta și Viena, în anii absolutismului austriac.

Dintre acești tineri, unul s'a impus mai mult, atât fetei cât și tatălui ei, prin cumințenia, pregătirea și afabilitatea lui; nepotul lui Simion Bărnuțiu, Ioan Maniu.

La doi ani după moartea „primei vicărășițe din Silvania" și la un an după moartea mantorului său Simion Bărnuțiu, Ioan Maniu, care își avea principiul că „fată de limbă străină nu-mi trebuie de muere" (Scris din 9 Iulie 1861 către Bărnuțiu), la 1865 lua în căsătorie pe Clara Coroianu, fata vicariului episcopesc din Șimleu.

In Ioan Maniu, tatăl dlui prim-ministru Iuliu Maniu, Clara Coroianu a găsit un soț ideal. Sufletul mare, nobleța de caracter și preocupările naționale ale lui Ion Maniu (cari reiesă și din corespondența lui cu unchiul său S. Bărnuțiu, publicată de curând), a găsit în Clara Coroianu un suflet adânc înțelegător.

Dacă în Sălaj, Ioan Maniu a avut frumosul rol de a închega și îndruma viața românească de acolo, prin știința, cultura, energia și tactul său, iubitoarea sa soție n'a pregetat de a-i da mână de ajutor, organizând și conducând la rândul ei Reuniunea femeilor române din Sălaj, care are în activul său o activitate din cele mai rodnice. (cfr. Anuarul României) pe anii 1925—1929, publicat de curând).

Deși mamă de familie, angajată cu creșterea celor cinc copii, Clara Maniu a găsit timp liber și pentru preocupări de ordin social, cultural și național.

Intovărășind pe soțul său, care era judecător, la tribunalul din Șimleu, apoi la cel din Zălău, și revenind iarăși la Șimleu, unde Ioan Maniu, retras din magistratură, făcea pe avocatul și pe jurisconsultul la banca „Silvania", soții dăruiți cu o familie numeroasă, în cele din urmă își clădire cuibul lor de fericire la moșia părintească din hotarul Bădăcinului, în Dealul Țarinii.

Aici, în mijlocul naturii, modelată după concepția unui bărbat cu gusturi superioare, într'o casă drăguță, înconjurată de un parc minunat, avea să-și petreacă Clara Maniu, care în 1895 avu, durerea de a-și pierde pe iubitorul său soț, restul zilelor sale.

Aceste zile însă nu i-au fost lipsite de griji și supărări.

In cursul războiului mondial câte nopți nedormite n'a avut pentru fiul său Iuliu, trimis pe front, de dictatorul Ungariei Ștefan Tisza, care n'a putut înfrânge demnitatea și caracterul conducătorului politicii românești din Ardeal de pe atunci.

Dar cea care a fost tovarășa vieții unui „cruciat al Unirii" — cum foarte nimerit a numit d-l Ion Dimitrescu pe Ioan Maniu (cfr. „Curentul" din 21 Maiu a. c), n'a despărțit o clipă de viitorul neamului românesc.

După intrarea României în războiu la cuibul familiar din Bădăcin se refugioseră mai multe rudenii. Când din prilejul căderii Bucureștilor (Dec. 1916), fetele și nepoatele plângeau desperate, Mama și Bunica le îmbărbăta cu vorbele: „Nu vă temeți de nimic, că vin Bucureștii înapoi".

De altă dată „Bunica" care avea și un umăr sănătos spunea: „Pace n'a fi până nu voiu fi și eu cătană".

In Decembrie 1918 avu fericirea să vadă realizarea credinței sale nestrămutate în destinul neamului, și să privească pe fiul său mai mic, conducând destinele Ardealului.

Dar pentrucă să fie pace, Bunica avea să fie și soldat. In Aprilie 1919 când în preajma Sfintelor Paști trupele române — regățeni și ardeleni uniți într'un sfânt elan de jertfă — au deslănțuit ofensiva împotriva trupelor ungurești cari mai țineau ocupată o parte din pământul românesc, Clara Maniu avea să-și dea contribuția de jertfă și suferințe.

Aflându-se Bădăcinul pe teritorul ocupat de trupele bolșevice ungureș i, dictatorul roșu Bela Kun ca să-și răzbune asupra președintelui Consiliului Dirigent a dat ordin ca mama și sora d-lui Maniu (Cornelia) să fie deținute și deportate la Pesta. Și iată ilustra și venerabila bătrână, trecută de 70 ani, îndurând greutățile soldățești pentruca războiul să se poată sfârși.

Când față de actul brutal s'a răspuns cu deținerea tatălui lui Bela Kun (originar din Ardeal), dictatorul, în care s'a trezit simțământul de dragoste filială, s'a dus la Clara Maniu și spunându-i că o va pune pe picior liber, a întrebat-o ce dorință are, ea i-a răspuns:

„Doresc ca toți prizonierii români să fie liberați și lăsați să vină acasă de-odată cu mine".

O Lucreția sau o Cornelia a Romanilor n'ar fi putut da dovadă de o elevație sufletească mai pronunțată și de o tărie de caracter mai sublimă.

De atunci începând, zilele i s'au scurs în pacinicul lăcaș din Dealul Țarinei, bucurându-se de înfăptuirea României Mari în tovărășia fetelor sale Cornelia și văd. Elena Dr Pop și așteptând cu dor venirea la casa părintească a feciorilor săi Iuliu și Cassiu și a numeroșilor săi nepoți și nepoate.

Moartea o surprinde în momentele când cu suflet liniștit poate rosti: „Acăm slobozește, Doamne, pe roaba ta în pace, că văzură ochii mei mântuirea"...

Blaj, 29 Iulie 1929.

CORIOLAN SUCIU
Profesor.

Din trecutul cooperației române.

Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș. Epoca primă până la unificarea cu cea din Regat.

De: **Dr. Florian Dinculescu.**

(Continuare și sfârșit)

„Dispozițiile legii cooperativelor de credit din 1898 se referă la toate cooperativele și regimul pe care această lege îl impune cooperației de credit se aplică întregei cooperații. Cooperativele sunt silite să lucreze cu centrala cooperativelor de stat. Mai târziu a fost înființată și o „Centrală a cooperativelor de consum: „Hangya" — (Furnica). — (*N. Ghiulea Ibid. pag. 191).*

La sfârșitul anului 1914, erau în părțile locuite de Români: („Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș — de V. Popa și N. Istrate — București 1925". — 148 institute de credit românești, cu un capital vărsat de aproape 35 milioane coroane, cu un fond de rezervă de peste 11 milioane coroane, și un profit net de 4 milioane și jumătate; — 72 cooperative de credit cu un capital vărsat de peste 3 milion coroane, cu un fond de rezervă de jumătate milion și profit net de peste 100 mii lei.

Dintre aceste 72 unități cooperative, 10 erau înființate înainte de 1898, sub regimul codului de comerț, din 1875, după care se conduceau și cari aveau un capital vărsat de 600 mii coroane, cu un fond de rezervă de aproape 100 mii coroane; se deduce dar că cele 62 cooperative românești, înființate sub regimul legii din 1898, — specială pentru ocrotirea cooperației — deși reprezintă peste 86% din numărul unităților cooperative romane, nu au decât 40% din capital, din activitatea cooperatistă.

Ceeace însemnează că legea cooperației din 1898, nu era deloc prielnică cooperației, cu deosebire celei românești. In ținuturile române, oficialitatea maghiară înființează, sub regimul legii din 1898, până în 1915, peste 1400 cooperative de credit; românești însă, nu erau decât 72, adică 5%.

După această lege, adunarea generală de constituire o prezida întotdeauna delegatul autorității sau cooperației economice, care interpretează asociația, și sub tutela căreia șade.

Membri pot fi nu numai persoanele fizice, oamenii, ci și persoane juridice morale.

Tribunalul comercial examinează hotărârile adunărilor generale, dacă sunt conforme cu legea și cu statutul.

Membri consiliului de administrație, pot fi și persoane, ce nu sunt membri în societate.

Este tendința de patronaj și intervenționism autoritar de stat în cooperație.

Și între cenzori până la 2/3 pot fi persoane nemembri ai cooperativei.

Legea din 1898 acordă avantagii societăților cooperative vechi, cari se guvernau după normele legilor, sub care s'au constituit, dar cari renunțau la acestea și intrau sub regimul ei.

Prin legea din 1898 se înființează o „Asociație centrală de credit, care controlează, sprijină și îndrumează cooperativele membre. Această centrală se creiază prin lege, așa cum s'a creiat și „Centrala băncilor populare" din vechiul Regat prin legea din 1903, nu prin libera asociere a membrelor cooperative.

Prin legea maghiară din 1898, mișcarea cooperativă a fost nu numai tutelată de stat, dar oarecum înlănțuită și înăbușită în libera ei desvoltare: orice inițiativă, orice autoritate a mișcării era stânjenită, tocmai prin intervenția autoritară a Centralei de stat, care nu numai că era condusă de administratori numiți de guvern, dar toate operațiile și lucrările el erau făcute sub supravegherea și controlul guvernului.

„Legea maghiară din 1898 este fără discuție, un compromis între concepția autonomistă a cooperației și concepția internaționalismului de stat în cooperație. Sunt respectate în lege, deoparte toate principiile fundamentale ale cooperatismului, așa cum le-a așezat în Germania Schultze-Delitsch și Raiffeisen și de altă parte, toate „bunele intenții", toate „tutelăriile", toate „intervențiile" proprii oricărui regim absolutist și dictatorial. Intâia dispoziție a legii, care prevede că nici o societate cooperativă nu poate fi creiată fără sprijinul și garanția unei corporații publice caracterizează definitiv această lege". — (*N. Ghiulea: Bulet. cit. pag. 207.)*

Și totuși această lege, a fost menținută, nu se poate altfel în acele împrejurări, de către Consiliul dirigent, prin decretul No. 1 din 1919, care spune:

„Legile, ordonanțele, regulamentele și statutele legale de mai înainte, emanate înainte de 18 Octomvrie 1918, rămân în interesul ordinei publice și pentru a asigura continuitatea de drept, până la altă dispoziție, în vigoare în mod provizoriu, cu excepțiunile cuprinse în acest decret, cum și în alte decrete ce se vor da".

Cum între aceste excepțiuni nu există nici codul comercial. — Legea XXXVII din 1875, nici legea cooperației din 1898, implicit au rămas în vigoare: codul comercial până astăzi; iar legea cooperației, care abrogă titlul XI al acestui cod, a fost în vigoare în Ardeal, Banat și părțile ungurene, până în 1920, când se extinde legea băncilor populare din 1903, a vechiului regat, peste tot teritoriul României întregite; așteptându-se și după aceasta o nouă lege de reorganizare a cooperației, pe baze democratice; și după cele mai noi principii cooperative, ținându-se seamă de noua structură socială-economică a statului român întregit.

Aviz. Orice manuscrise se vor trimite pe adresa ziarului *„Chemarea"*, Str. Regina Maria 36. (Tipografia Națională) Cluj. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. *Redacția.*

SOROCUL.

Viața noastră politică în ultimul timp a luat o întorsătură foarte interesantă. O activitate febrilă domnește în guvern în această sesiune parlamentară prelungită în timp ce partidul liberal, entitatea dominantă din complexul opoziției, e cuprins de-o criză convulsionantă. Toți se întreabă că ce l-a apucat așa din senin pe dl Vintilă Brătianu de se ține mereu de caraghioslâcuri.

Sindrofii liberale în toate centrele mai de seamă, pe cari are curagiul să le numească mari întruniri politice; demersuri la Inalta Regență și anunțul senzațional astăzi devenit o realitate că partidul liberal cade în leșin de-odată cu începutul desbaterilor asupra legii administrative.

Pentru cronicarul obișnuit al faptelor de fiecare zi, explicația faptelor e dificilă.

Mulți au spus că e mania puterii, morbul ereditar specific al familiei Brătianu. Puterea, acest simbol al cașcavalului constitue pentru toți brătienii, fie ei descendenți direcți sau colaterali, *un principiu indispenzabil pentru viață.*

In lipsa ei acești arendași ai puterii în stat sufăr de multiple afecțiuni între cari creșterea excesivă a incisivilor și o nevroză neobișnuită.

Alții mai fataliști susțin că a sosit ceasul ispășirii, sorocul tuturor răspunderilor pentru partidul liberal.

Acum a început litigiul păcatelor ancestrale, iar principalul ispășitor este *Harpagonul* de zece ani al finanțelor țării. Inzadar a promis îndreptare în fața poporului în petițiuni frumos stilizate după toate regulele gramaticale de pe timpul dascălilor greci. Inzadar, căci „anatema sit" a fost sentința irevocabilă a poporului. Nimic nu te va mai scăpa de sub povara acestei sentințe d-nule Vintilă Brătianu.

In fața acestor prevestiri triste cronicarul întâmplărilor zilnice stă la început nedumerit și nu știe ce să creadă. Apoi ia condeiul și scrie: *„Se vede că sorocul a sosit și că partidul liberal e pe partă".*

Cronicar.

© BCUCluj

Scrisori din Roma.

Nu de mult s'a legat *Roma* de mare... printr'o şosea minunată, cu *Ostia*, port la marea deschisă. In acest chip *Ostia* a fost transformat în cartierul maritim al Romei. Drumul de 23 km. dintre oraşul etern şi noul port, plan frumos realizat de geniul Ducelui, este unul dintre cele mai frumoase creaţii a ştiinţei constructive. Este uşor deci a închipui că atrage cu o forţă magică nenumărate automobile, ca apoi după ce câte unul mai puţin versat în arta conducerei maşinelor o ofensează prin nepricepere, să-l izbească de un stâlp splendid, de o barieră etc. Drumul frumos, e totodată şi un drum prea mândru, aproape fudul. Nenorocirile de domeniul circulaţiei, se ţin lanţ; sperăm că energicile măsuri ce s'au luat contra *„i pazzi della velocità"* (nebunii vitezei) vor face uitate în scurt timp seria nenorocirilor din trecut. Dealungul acestui *„Via del Mare"* se instalează opt aparate de telefon automatice, fie pentru ca agenţii forţelor publice să fie în permanentă legătură cu oficiile centrale din Roma, fie ca publicul să poată fi în contact cu viaţa şi problemele ei.

Dintre realizările mari ale lui Mussolini nu e cea din urmă nici aceasta: *„Via del Mare"*.

*

După reluarea raporturilor oficiale dintre Vatican şi Regatul italian, rupte la 20 Sept. 1870, când *Garibaldi* a ocupat cu forţa armată împărăţia lumească a Papei, ambele State, conform uzanţelor diplomatice internaţionale şi-au numit ambasadori, unul pe lângă celalt stat. Astfel fostul ministru contele *De Vecchi* a fost numit ambasador al Italiei pe lângă Statul Vatican. La fel a numit Vaticanul un prelat de Nunţiu Apostolic al Statului Papal, pe lângă Regatul Italian în persoana monseniorului *Borgongini*. A fost drăguţ cazul ambasadorului De Vecchi, care pentru a putea fi văzut şi filmat, când se va duce pentru prima dată în formă oficială la Vatican a fost aşteptat de o mulţime de ziarişti şi cetăţeni, în faţa hotelului unde locuia. Noul ambasador însă, luându-şi secretarul său s'au dus des de dimineaţă la viitorul sediu al ambasadei (zidire actualminte în refacere) şi îmbrăcându-se acolo a plecat aproape neobservat spre Vatican. Pe când curioşii plasaţi în faţa hotelului au găsit neexplicabila „întârziere", pe atunci ambasadorul Italiei, prin vizita-i oficială la sf. Părinte punea primul pecet pe chrisoavele relaţiilor viitoare dintre statul laic şi cel eclesiastic de pe peninsula Apeninică. Acelaşi lucru s'a petrecut şi când Nunţiul Papal s'a prezentat Regelui Italiei şi apoi lui Mussolini, căruia i-a adus din partea Pontificelui o scrisoare, întitulată: *„Dilecto Filio Ilustri et Honorabili Viro Benito Mussolini Itali Regni ab-Exteris Negotiis Administro"*. Actualminte se lucră asidu la protocolul vizitei Regelui care intenţionează să facă sfântului Părinte în Vatican. Se prevede a fi o serbare foarte majestoasă.

*

Semnificative regimului fascist, imprimat de cel mai înalt sentiment altruistic, sunt nenumăratele grupuri de copii ce vezi prin toate staţiunile, mergând spre a-şi repara fizicul pe la locuri climaterice şi vindecătoare. Este — fără discuţie — o operă grandioasă finalul acestei acţiuni caritative, evident va fi o adevărată apoteoză a gândului mussolinian peste două trei decenii, când generaţia crescută la adăpostul searbedelor programe de stat giolittiane şi uittiane, va fi înlocuită cu viguroasa generaţie crescută după gândul şi principiile mussoliniane. Cheltuelile, destul de mari, ce cere realizarea unui asemenea program de nobilitare şi reîmprospetare a trupurilor italiene sunt cele mai patriotice investiri. Italia de sigur va profita mult şi din acest fel de a gândi şi a creşte generaţiile tinere.

*

Orice s'ar spune, în Italia se munceşte serios. Toate domeniile vieţii de stat sunt pline de cele mai impozante şi uriaşe realizări. Astfel marina comercială. Cele două transatlantice de câte 40.000 tone capacitate sunt dovezi noui ale spiritului activ ce domnează Italia de azi.

Evident, că nici circulaţia aeriană nu rămâne mai pe jos. Pentru ilustrarea ei să vedem câte-va cifre; spre pildă statistica zborurilor şi transporturilor *civile* pe anul *1928*: Kilometri zburaţi: 1.991.809; făcuţi în 12.200 ore de zbor; transportând 15.629 persoane dintre care 12.862 bărbaţi şi 2767 femei. S'au transportat pe cale aeriană 9880 kg. corespondenţă 11.414 kg. ziare 167.579 kg. bagaj, şi 60.508 kg. marfă. Incidente — *pasageri şi personal de serviciu — absolut nimic*. Cei mai mulţi, dintre persoanele transportate, sunt indigenii şi anume: 11.351 italieni, americani 931, austrieci 788, albanezi 711, englezi 165, toţi bărbaţi; francezi 157 persoane.

Dintre cele şapte societăţi anonime, care au fost fondate pentru exploatarea liniilor aeriene civile, societatea „Transadriatica Roma-Veneţia-Viena" e aceea a cărei pilot deţine maximul de zboruri făcute, raportate la km. distanţă, prin pilotul *R. Pasquali* care a pilotat în anul 1928 km. 119.450. Le-am remarcat, spre a ne mai încuraja şi noi Românii, căci până vom ajunge şi noi la asemenea cifre, mai avem ce munci.

A. Bihoreanu.

La Bădăcini.

Ziua întră în oraş, par'că mai tristă ca altă dată. Avea ceva duios pe buzele crispate de năduful şi vântul verii. Era de vreme. Ici colo, apărea când şi când câte un pieton grăbindu-se din zor, cu privirea ţintită par'că către un noian de treburi încurcate pentru limpezirea cărora şi-a părăsit aşa de grabă odihna. Autobusul aştepta. Unul câte unul, soseam la locul de plecare. O turaţie de motor, o cuplare şi vehiculul o luă din loc.

Satele cu lanurile îmbelşugate se desfăşurau ca un film delirant pe ecranul realităţii.

Ce frumoase grâne, ce porumb îngâmfat, conştiu par'că de belşugul cu care l-a hărăzit Proriaci-Cerească.

Frumuseţile naturii în culori obositoare, îţi păreau nenaturale. Doar drumul rău, pângărit de nepăsarea conducătorilor de până acum, de era în stare să ne tulbure din când în când, mănunchiul plăcerilor oferite de natura binecuvântată de Dumnezeu. Ajunşi în jud. Sălaj, răul se schimbă în bine, căci drumurile îngrijite cum nu se poate mai bine, te făceau să crezi că eşti în altă ţară. Nu ştim de ce această deosebire.

Maşina, ambiţionată de drumul ireproşabil, mânca pământul nu altceva. Sosirăm în Zălau, oraş de provincie, odinioară, trufaş cuib de latifundieri maghiari. Un sfert de ceas şi zărirăm şi Şimleul, unde am rămas până la ora două p. m. când am pornit apoi cu toţii către locaşul de odihnă a veneratei matroane, Clara Maniu, mama Preşedintelui Consiliului de Miniştrii.

Pe drumul îngust, maşinile, multe la număr, cum n'a mai văzut nici când ochii pitoreşti ai ţinututrilor, se încurcau şi se descurcau ca iţele. La castelul ce se află pe o colină, te urci pe un drum serpentin inamjurat cu pomi, din care zăreşti în vale frumuseţi nebănuite, iar în deal castelul aureolat într'o atmosferă mistică. Tăcere adâncă învăluia acum parcul castelului, în cari florile erau posomorâte nu ca în alte dăţi, iar pomii înclinaţi de roadă la pământ, stăteau smeriţi ca pentru închinare. Numai aducerea aminte a faptelor mari cari s'au zămislit în locul acesta, îţi mai înseninau pânza tristeţii ce te copleşia. Cununile de flori, aduse din depărtări în semn de veneraţie înconjurau castelul cu rămăşiţele pământeşti. Slujba se începu Intrarea ce duce în odaia în care era aşezat catafalcul veneratei Doamne, era împrejmuită de douăzeci şi cinci feţe bisericeşti îndoliate, la spatele cărora se înşirau apoi oaspeţii întristaţi, iar lângă fereastra din faţă era postat grupul de „Chemăriştii" cari în neţărmuritul lor entuziasm, pentru sufletele mari, n'au pregetat a aduce ultimul omagiu şi prinos de recunoştinţă aceleia care şi-a închinat tot ce avea mai scump naţiunii. Pe aripile groparelor cântate cu voci înduioşate, se strecura în suflet un regret neînţeles. Sicriul, purtat de ţăranii din Bădăcin, a fost scos din castel pentru a fi dus la locaşul de veci sub cetinile frumoşilor brazi din parc. Valuri de lacrimi, spălau feţele asistenţilor. Soarele scăpătat după deal se ascunse într'un nor cernit, ca pentru îndoliere.

Sicriul era coborât

O clipă şi oaspeţii întristaţi s'au împrăştiat. Misterul serii, furişat printre brazii posomorâţi, învălui mormântul.

O şuviţă de vânt zvăpăiată, adie creştetele brazilor la poalele cărora dormea neuitata. Bezna nopţii însoţită de o tăcere tainică cuprinseră parcul, pentruca în mez de noapte, când sufletele dorm, tăcerea să fie curmată de o voce din adâncuri rostind eternul adevăr: Nu moare... totul...

Iosif Poenaru.

In atenţia Inspectoratelor sanitare.

La cele relatate dăunezi de către ziarul „Curentul", asupra acţiunei dezastruoase dusă de moaşe şi agenţii sanitari în Banat, ţin să adaug alte fapte ce se petrec în unele ţinuturi ale Ardealului. Intâmplarea m'a făcut ca în zilele aceste să nimeresc într'un sat unde am descoperit lucruri nu mai puţin senzaţionale decât cele din Banat. Un agent sanitar, care dupăce absolvise în câteva luni şcoala de înalte studii medicale dela Craiova (cam aşa o fi chemând-o, judecând după importanţa ce şi-o dau acesti doctori de modă nouă) şi dupăce mai făcuse şi ceva stagiu pela spitalul din Sibiu, întors acasă se dedă la o serie de lucruri din domeniul practicei medicale.

Fără să ştie cine sunt şi de unde vin, acest agent sanitar mi-a povestit el însuşi cum înţelege să-şi îndeplinească misiunea. Deşi de prezent, zicea el, sunt la Cluj, pentrucă n'am post în părţile noastre, totuşi când vin pe acasă mai lecuiesc oamenii din satul meu ca să nu mai dee banii pela doctorii din oraş şi să mai câştig şi eu ceva.

Intrebat de mine cam ce medicamente posedă mi-a înşirat o mulţime în deosebi antipiretice, purgative, anti-neoralgice, o serie de caliruri, pomezi şi fiole pentru injecţii.

Toate acestea le-a adus dela spitalele unde făcea servicii, sau dela diferite oficii sanitare. Imi povesti cum a injectat morfină unei femei grav bolnave ca să-i aline durelile şi cum şi-a dat duhul după câteva ore. Intre altele mi-a spus că se ocupă cu extracţia de măsele şi face mici operaţii de exemplu deschide furuncle, abrese etc. Apoi n'a lipsit nici partea mai interesantă din activitatea lui: avortul, pe care spunea el că-l face la moment, având un medicament miraculos pentru aceasta. Insfârşit acest doctor al satului (pentrucă astfel îl numesc oamenii) practică meseria de medic pe o scară întinsă.

Comentând aceste fapte mă întreb dacă oficiile sanitare se ocupă pe lângă instrucţia ce le-o dă acestor farsori şi de reglementarea drepturilor şi datoriilor lor. Dacă le mai dă şi o doză de răspundere morală?

Insfârşit dacă au şi pregătirea necesară? In urma celor cunoscute desigur întrebarea e de prisos. In cazul c'ar avea şi educaţia necesară nu s'ar putea la astfel de experienţe pe pielea ţăranului. Suntem în adevăr ca pe vremea lui Molière. Ţăranul nostru pe lângă alte greutăţi de întâmpinat, mai are şi pe aceea de-a suporta toate dozele de pfafuri cu urmările lor nefaste, siringa, cleştele şi bisturiul acestor babe moderne. Câte nu sunt posibile într'o ţară tânără ca a noastră cu regim costituţional. Astfel ţi-ar obiecta cu un zâmbet ironic regretatul Caragiale.

Un student în medicină.

România este un stat naţional.

In fruntea constituţiei ţării româneşti stă scris: „România este un Stat naţional".

Este deci imposibil pentru cine a cetit constituţia ţării să nu se fi convins, că constituanta nu numai a citat categoric acest text, fără că legea legilor Româiei este astfel întocmită, încât intreaga noastră organizare de stat se bazează pe aceasta idee, întrega noastră organizare este făcută la scutul acestei idei şi tot odată pentru menţinerea desvoltarea şi perpetuarea ei.

Găsim deci de neexplicabil faptul, că compatrioţii noştri de „sentimente maghiare" (inclusiv ungurii perciunaţi) să ne argumenteze, sau cum ar zice românul, să ne isbească 'n bot, tot cu neconstituţionalitatea tuturor măsurilor luate de guvernele româneşti tocmai pentru a contribui la desvoltarea şi ducerea la îndeplinire a acestui unic ţel de stat.

Şi cu atât mai potenţat de caraghios ne pare aceasta sfidătoare ignorare a realităţii, când ştim, că se face din partea cui?...

Din partea acelora, cari timp de zece veacuri ne-au ţinut încătuşaţi, ne-au batjocorit şi huiduit până 'n-tr'aşa măsură încât pe ţimpurile, când peste lume se revărsau zorii libertăţii, noi din valahi suferiţi ce eram, prin unica în felul ei „unio trium notiorum", de pe o zi pe alta, am fost decretaţi scoşi din rândul naţiunilor, adecă scurt: am fost reduşi în rândul animalelor.

Dar este de mirat, marea impertinenţă de a îndrăsni să manifestezi o astfel de indignare baroneasca, — la mai mult provocându-te — spre sprijin — chiar la principiile democrate, umanitare, sau internaţionale, şi drept colac peste pupăză, fiind toate neconstituţionale.

Bravi urmaşi şi poate contimporani a marilor: Albert Aponyi, Tisza, Jeszenszky, Bethlen, Khun Héderváry să nu credeţi, că am uitat dece dulci „strângeri la gât" de cari ne împăr-

(Continuare pe pagina IV-a)

© BCUCluj

O vizită la Scotus Viator.

Setea de a cunoaşte adevărul a adus în ţara noasră din nou pe marele publicist şi profesor englez, Scotus Viator.

E un nume care nouă ne e deosebit de scump, căci puţini sunt aceia cari au ştiut să lupte cu atâta tenacitate contra conglomeratului austro-maghiar, cerând imperios, pentru liniştea continentului însăşi, autonomia popoarelor înglobate în el, în decursul evului mediu.

Curiozitatea de a vedea şi auzi pe acest om ne-a fost satisfăcută Joi, 2 August, când un grup de 25 studenţi am fost invitaţi de dl deputat Dr. Viorel Tilea la dânsul acasă, Scotus Viator, fiind oaspele Dsale în tot timpul şederii la Cluj.

L-am găsit în pritvorul casei şezând într'un scaun. E palid căci e suferind. Scotus Viator e un om nu prea înalt, slab şi prietenos. Greu poţi bănui pe omul mare care în exterior e îmbrăcat cu haina modestiei.

Ne-am grupat în jurul lui cu tinereasca curiozitate de-a vedea un cetăţean al Marii Britanii, un exotic, şi mai ales un om cu renume mondial în cercurile ziaristice şi politice ale Europei. Conversaţia, în limba franceză, a decurs prietinoasă dar prudentă, aproape diplomatică. „N'am venit să dau interwiuri, ci să mă informez". Speranţa de-a obţine astfel declaraţii categorice şi „senzaţionale" ne-a fost dela început spulberată. Dupăce arată scopul venirii în România, care se reduce la rolul simplu în aparenţă dar greu în realitate de a se informa, Dsa face unele observaţii asupra Socolilor în legătură cu organizaţia tineretului nostru. A fost ce-l mai prudent răspuns. Un zâmbet luminos i-a învăluit figura şi Scotus Viator tace. Tuşim cu înţeles şi problema optanţilor unguri vine să rupă tăcerea. Dsa pare acum un vizionar. Ochii i se aprind de o lumină ciudată, neînţeleasă. E un litigiu care-l interesează. Dsa ne vorbeşte de necesitatea marei reforme agrare făcute la noi în favorul alor 18 milioane de cetăţeni români din moşiile celor două sute de segnori latifundiari şi arată că ea e nu numai în spiritul vremii dar în asentimentul tuturor oamenilor mari din Occident. Paşii pe care actualul guvern îi face spre a stinge mai repede acest litigiu e o dovadă mai mult despre spiritul nostru pacifist, de care am dat totdeauna dovadă la masa cea verde a aşezămintului dela Geneva .. Şi vorbitorul tace. Ar fi vrut poate să ne spună un mare adevăr dar a preferat să ne dea un sfat. Să facem şi noi în străinătate propaganda intensă pe care o fac Ungurii şi astfel opinia publică odată luminată, nimeni, nici în numele ei, nici în numele lui, nu va mai ataca România şi nici frontariile ei, periclitând astfel pacea Europei.

Vorbitorul pare obosit. Inainte de venirea noastră preşedintele consiliului de miniştri, dl Iuliu Maniu, s'a întreţinut 5 ore cu Dsa. Mai riscăm o ultimă întrebare. E un prilej de îngrijorare pentru Europa, noul conflict chino-sovietic şi întrucât ar putea el periclita interesele marilor puteri în Asia ? Dsa cumpăneşte. Ar vrea parcă să nu ne spună nimic. Recunoaşte, că în spatele acestui conflict stă tendinţa de expansiune a Sovietelor dar îşi exprimă speranţa că datorită intervenţiei marilor puteri cât şi faptului că ambele state sunt semnatare ale pactului Kellog, conflictul se va putea aplana căci nimeni nu-şi poate lua actualmente răspunderea unui cataclism ce-ar isbucni între popoare...

Ascultându-l, i-am bănuit gândurile şi leeze, coborându-se în cadrul unei uşoare conversaţiuni. Ne-am retras ducând cu noi impresia că pentru prima oră am ascultat nu un om senzaţional, căci faţă de noi s'a ferit să fie acesta, ci un englez în toată puterea cuvântului.

Drăuşan Corneliu.

Febra optantistă.

Aflăm din ziare că tratativele dela Viena, ce aveau menirea să aducă lumină în mult agitata problemă a optanţilor, au fost rupte. Cetitorului cunoscător a celor doi litiganţi, vestea ruperii tratativelor nu ia produs nici mirare şi nici surprinderea unei trageri de loterii, la cari jucătorii aşteaptă cu înfrigurare rezultatul.

Nici de data aceasta — după cum era de prevăzut — nu s'a putut ajunge la un compromis, care să fi şters odată pentru totdeauna pata aceasta ruşinoasă de revendicări bolnăvicioase, din registrul de zi, al politicei postbeliene. Nu s'a lăsat cortina acestei maimuţăreşti tragi comedii şi nici nu putem prevedea ziua fericită în care va lua sfârşit.

La drept vorbind, problema ajitată deatâta vreme — şi Ungaria are tot interesul, după cum vom vedea să o ţină mereu deschisă — nu are în ochii străinilor importanţa pe care i-o dăm noi în general şi Ungaria în special. Suntem într'o condamnabilă rătăcire, dacă facem din litigiul Optanţilor, umbilicum teranum, uitându-ne la el ca la un ce, îndrăcit, la care ne închinăm, nu din veneraţie, ci de teama să nu ne facă ceva rău.

Optantismul, flacără de revendicări năroade, purtată de mâinile cetei de boieri putreziţi de binele de odinioară, e departe de a prezenta un pericol serios. Şi iată de ce! Fiindcă după cum am spus, străinătatea nu se oboseşte să-i de-a nici ce-a mai mică importanţă, socotind litigiul ca un mic diferend de tehnică juridică aplanabil pe cale negustorească [illegible] părţi. In sensul acesta s'a pronunţat şi Consiliul Ligii Naţiunilor, când a avut problema în desbatere. Să nu ne speriem deci de eventualele ravagii imaginate, ce greşit credem că ar putea să le producă problema optanţilor în opiniunea statelor de talie din Europa, fiindcă acestea sunt inexistente.

Anglia spre exemplu şi alte ţări din Europa, cari nici cu gândul n'au ajuns la un democratism pietrificat într'o reformă agrară, privesc litigiul optant, ca o stafie de care nu cutează să se apropie, fiind o jigănie ce trăeşte în ate ţări şi pe care n'ar dori-o cuibărită la ei.

Credem că statele amintite, prin concepţia lor burghezo-capitalistă extremistă, repudază cu disgust chiar şi numai discutarea unei probleme, prin care se jonglează dreptul de propriu etate. Iar când aud de expropiere şi improprietăţile nu văl de disgust îi năpădeşte, la fel ca ideia unui comunism integral. Iată din ce cauză Statele mari, s'au desezizat, lăsând în grija sorţii şi a oamenilor cari prin bună învoială vor afla calea de lichidare a litigiului. — S'ar putea n'aşte însă întrebarea firească. Bine, dar totuşi când se va sfârşi, căci doar nu vă rămânea un perpetu-mobile. La întrebarea aceasta în împrejurările date, chiar şi Oracolul Delfinian s'ar încurca, dacă nu şi-ar înfunda impotenţa în tăcere. — Nu se va sfârşi curând, e cert, Nu, fiindcă Ungurii nu vreau. Ei au tot interesul să ţină în suspenzie acest refren banal, căci altfel cu ce s'ar mai putea căţăra de suspinul ce-i neliniş-ţe; revizuirea.

O bucurie năbădăioasă îi apucă când d de Geneva la care se uită ca la mântul mântuirii, dela care aşteaptă iturarea febrei revizioniste, prin traerea în fapte a mult aşteptatei reiiri.

tă motivul adevărat din cauza căruia Ungaria căutat să rupă — şi va rupe încă multă vreme — tratativele de soluţionare a optantismului. In astfel de împrejurări, credem, că România căreia în totdeauna ia plăcut să respecte hotărârile Genevei — ar fi bine să răspundă optanţilor prin tăcere. In nici un caz în faţă Ligii Naţiunilor pe chestiunea Optanţilor să nu mai tolerăm a fi traşi. Căci dacă prin bunăvoinţă şi conciliaţiune n'am putut pune capăt diferendului, atunci îl vom sofoca printr'o încăpăţinată nepăsare. Asiaticilor trebuie să le cunoşti apucăturile şi să ce răspunzi în consecinţă.

Iosif Pogăceanu.

La toamnă.

La toamnă se numără bobocii, ieşiţi din clocială ciocoilor pela diferite staţiuni balneare şi climaterice. Noi ştim de mult că boierii sunt răi de muscă şi cum dă căldura începe să scoată limba roşie şi băloasă, d'un cot, întinzându-se ca nişte şarle la umbră cu narghileana în gură. Sprijiniţi pe o tradiţie particular orientală, aceşti logofeţi autohtoni sunt complect lipsiţi de simţul proporţiilor sau mai exact de ruşine! Urmăriţi de un ridicol atavic, ei n'au intuiţia precisă a raporturilor lor cu mediul iar atitudinile lor năbădăioase şi hilariante nu le dă acea senzaţie de jenă caracteristică omului normal şi serios. Li se poate arunca în cârcă stigmatele anormalităţii fizice, morale şi intelectuale ? Eu cred că da. Nimic mă îndreptăţeşte pe mine, cetăţean al vremurilor de astăzi să cred că aceste escremente sociale, numiţi ciocoii români, fie vechi, fie noi, nu poartă în sângele lor stigmatele degenerescenţii, acoperite dibaciu de o falsă tradiţie de muncă creatoare, al cărei control nu prezintă nici un interes pentru nimeni.

Dealtfel, mizeria şi ignoranţa care stăpânesc masele largi ale poporului, astăzi caşi la marginea principatelor, sunt cele mai elocvente certificate de muncă constructivă pentru boierii noştri (eu nu fac distincţia arbitrară între boier şi ciocoiu) inundaţi veşnic de plăceri şi (totdeauna secătuiţi de vlagă şi ideal. De provenienţă străină, pătura noastră suprapusă de ieri n'a avut nimic comun cu specificul rasei noastre. Purtaţi pe aripile norocului, ei ar fi putut trăi tot aşa de bine în Africa de sud, ca şi în America de Nord, ronţăind sălbatic tot ce le ieşia în cale.

Lungi crâmpei de istorie naţională par înfăptuiri hibride şi sărăcăcioase lipsite de elan şi monumentalitate, deoarece vânjoasa făptură a poporului nostru a fost asfixiată, în posibilităţile ei creatoare de pleava aceasta de cotoi amorezaţi, de bunătăţile noastre. Am impresia că poporul acesta de ţărani cuminţi nu i-a luat în serios şi i-a considerat ca o râie de care o să scape el într'o bună zi. Firul istoriei noastre adevărate se ţesea în adâncuri nebănuite de aceşti venetici şi peste capul lor poporul românesc îşi plămădea din nevoile lui de toată ziua visurile lui de mărire unitatea sa şi portul său de popor ales în lun Acesta este sensul istoriei noastre milenare. Acolo jos, în masa plină de resurse insondabile sunt subsumaţi toate posibilităţile de devenire ale neamului nostru. Nu mai pot încreţi frunţile obişnuite cu furtuna ameninţările naive ale unui pumn de speţini ciocoieşti, şi avertismentele unei răfuieli ce va avea loc între ei şi poporul ei şi poporul românesc la toamnă ne fac să râdem cu lacrimi.

In vara aceasta ei n'au stat de vorbă cu noi din pricina căldurii, iar noi am fost prea copleşiţi de grijile muncii. Dar la toamnă, cu braţele întărite şi înăsprite de muncă, cu pielea brozată de soare, cu hambarele pline de bucate, va fi suficient un chiot, aşa ca la nuntă ca să le-'ngheţe sângele în vinele lor subţiate şi să le taie poftа de a ne strânge în braţe, fără voia noastră.

La toamnă să vă vedeţi de treabă boieri Dumneavoastră! PETRE ŢUŢEA.

(Continuarea de pe pagina III-a)

tăşeam la sânul fostei mame numită moştenirea coroanei Sfântului Ştefan.

Sau credeţi. — O democraţi şi umanitari, dar totuşi demni urmaşi a blânzilor Huni! — că se vor putea uita chiar de generaţia noastră, cari aproape fiecare, dela cel mai mic la cel mai mare, bărbat sau femeie, am avut parte de disciplinatele paturi de puşcă a singurei instituţii ţanţoş împănate numită „gendărie, de cultele şi democrat înţelegătoarele „îndrumări la ordine" a organelor exemplarei administraţii ungureşti, fie că se făcea din partea însuşi domnului solgăbirău, fie din partea frumosului său husar, cari pentru români erau egali competenţi.

Numai din partea unor sadici ca voi se poate cere să uităm aşa de timpuriu constituţionalele legi ca: legea organizării „magyar állami népiskolla"-urilor, sau cea referitor la „kisded-ovo" sau cea a înfiinţării diecezei, „haidu-dorogului".

Numai şubreda voastră căpăţână infectată de dulcii voştri fraţi coreligionari cu marii Khun Béla şi Katz etc. poate să pretindă, ca de exemplu un bihorean să uite faimoasele alegeri din 1910, ne mai vorbind de crima din codrii Luncei, din drumul mare spre Şighiştel, ori vre-unui sălăjan să nu-i mai apară din când în când fantoma capului de mort (a unui român) care l'aţi plimbat tot la alegerile din 1910 în Cehul-Silvaniei, dovedindu-vă nobila origină caucaziană.

Să se ştie deci, că nici odată nu vom primi lecţii cum să tratăm popoarele convieţuitoare cu noi, chiar de la aceia, cari din neştiinţa acestei probleme şi-au pirdut... ei zic... ţara, cu toate, că ar merita să le arătăm practic ce am învăţat dela ei.

Ionel Delacriş.

Cetiţi şi răspândiţi „CHEMAREA"

Scrisori dela Redacţie.

Rubrică permanentă condusă de redactorul nostru special Tutankamen.

Ionică Alfeş, com. Ciufuleşti. Anul are patru anotimpuri, exact ca şi câte sunt atitudinile partidului liberal. Şi acolo merge pe anotimpuri. Primăvara dictează „tempo"-ul sufletul tânăr şi primăveratic al lui d. Vintilică; vara predomină în partid mentalitatea lui Tancred şi duhul lui; de acest anotimp se leagă cele mai sterile pasagii ale istoriei liberalilor, căci aici se aleg şi ei cu nimic, dat fiind că pe unde ajunge Tancred, nimic nu mai rămâne. Toamna-i repartizată lui Argetoianu-Silberman, suflet politic domnatic, încălzit de beţia autoaprecierei şi a maniei „pumnul"-ui, care însă de cele mai multe ori i-se întoarce asupra lui. Iarna-i alui d. Ducaturei întregului partid liberal, amortizează Inima-i îngheţată, exprese fdelă a temperaprin congelare şi cea mai mică acţiune nobilă, ce poate din greşală, ar vrea să comită vre-un partizan. Activitatea acestor şefi atât de coordonată se numeşte: program al partidului liberal salvator al tuturor existenţelor frânte şi dubioase.

Fraţii Pascu. Loco. O bancă liberală ajunge mai mult ca orice altă comoară. Aţi ajuns în faliment? Lasă dragă n'o să fie tot secetă prin partidul vostru. Vor răsări şi zile mai bune pentru copiii voştri, şi dacă nici pentru ei atunci pentru nepoţii voştri. E totuşi absurd nu-i aşa? să nu poată trăi „liniştit" omul în ţara aceasta!? Trebuia să-l încredinţaţi pe Tancred să Vă „comercializeze" Banca dv. Comercială, şi totul era în rând. Vezi dacă aţi fost regionalişti!? Aţi buctat cu banca. Tancred, care nu cunoaşte graniţe nicăeri şi nici când, nici la o avere vezi el face ispravă. Zadarnic. Nu trebuia să fiţi regionalişti.

Grita, com. Ovodiu, morar. Conform nouei legi a reorganizărei poliţiilor, am ţinut, cont şi de trecutul D-Tale şi îndeosebi de pregătirile ce le ai. Sigur absolut ştim atât că — fără îndoială — aţi terminat patru clase primare, aţi fost prefect de poliţie la Cluj, aţi fost prefect de judeţ sub epoca inchiziţiilor averescane, acum sunteţi morar, şi că Vă doare măseaua după o prefectură de poliţie, ori cum i se spune mai noi crestură. Noi luând înconsiderare totul ce ţi-a aparţinut în trecut şi în primul rând pregătirile D-Tale frumoase am reuşit să Vă exoperăm încadrarea Dv. în postul meritat de secretar onorific şi cu dispensă de serviciu în satul D-Tale, pelângă postul de jandarmi de acolo. „Ad multos annos"!

Redactor responsabil:

Dr. A. T. MUREŞAN

Tipografia Naţională S. A., Cluj, Str. Regina Maria No. 36.

© BCUCluj